

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 410/08-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. januára 2009 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa o sťažnosti M. A., K., zastúpenej advokátkou JUDr. E. V., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 792/94 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 15 C 289/94) takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. A. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 792/94 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 15 C 289/94) porušené bolo.

2. M. A. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 320 € (slovom tritisícristodvadsať eur), ktoré j e Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. M. A. priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 223,53 € (slovom dvestodvadsaťtri eur a päťdesiattri centov), ktoré je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť na účet jej právnej zástupkyne JUDr. E. V., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 410/08-9 z 5. novembra 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť M. A., K. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 289/94 (v súčasnosti vedenom pod pôvodnou sp. zn. 15 C 792/94).

Zo sťažnosti vyplýva, že v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 289/94 (v súčasnosti vedenom pod pôvodnou sp. zn. 15 C 792/94) sa žalobou podanou okresnému súdu v roku 1994 právny predchodca sťažovateľky a spol. v procesnom postavení žalobcov domáhali proti žalovanému (T. K.) odstránenia neoprávnenej stavby postavenej na pozemku, ktorý mal byť neoprávnene bez náhrady vyvlastnený, a neskorším podaním sa alternatívnym žalobným petitom domáhali zriadenia vecného bremena k spornému pozemku. Podľa tvrdenia sťažovateľky okresný súd koná v predmetnej veci so zbytočnými prietahmi, čím sa predlžuje stav jej právnej neistoty a oddaľuje sa právoplatné skončenie sporu.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla, že „... je právnu nástupkyňou po pôvodnom žalobcovi Š. T., bytom K., ktorý dňa 3. 10. 1994 spolu s ďalšími žalobcami podal na OS Košice I, žalobu o odstránenie neoprávnenej stavby postavenej na pozemku

žalobcov parc. č. 6993/2 zapísanej na LV č. 10258 k. ú. K. Žaloba bola pôvodne vedená pred OS Košice I., 15 C 792/94. ...

Š. T. zomrel dňa... po ktorom bolo prejednané dedičstvo pod č. 35 D 645/95 a po ktorom predmetné nehnuteľnosti nadobudla sťažovateľka a vstúpila do konania vo vyššie označenej veci.“. V závere sťažovateľka uviedla, že „do dnešného dňa vec nie je právoplatne ukončená“.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka žiada, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Právo sťažovateľky, zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky na konanie bez zbytočných prietáhov konaním Okresného súdu Košice I., pôvodne pod č. 15 C 792/94, t. č. 15 C 289/94 porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Okresnému súdu Košice I., aby konal vo veci vedenej pod sp. 15 C 289/94.

Sťažovateľke sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100 000,- Sk, ktoré je Okresný súd Košice I. povinný zaplatiť sťažovateľke do 3 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

Sťažovateľke sa priznáva náhrada trov konania.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd jeho predseda listom sp. zn. Spr 2364/05 z 5. decembra 2008 a právna zástupkyňa sťažovateľky stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom zo 17. decembra 2008.

2.1 Predseda okresného súdu okrem popisu procesných úkonov okresného súdu v skúmanom konaní vo svojom vyjadrení uviedol:

„Po právnej stránke vec nie je náročná. Je však náročná po stránke skutkovej.

V konaní vystupuje na strane žalobcov viacej subjektov, z ktorých v priebehu konania niekoľkí zomreli, a preto bolo potrebné čakať na výsledky dedičských konaní. Na objektívne zistenie skutkového stavu bolo potrebné nariadiť znalecké dokazovanie. Tieto skutočnosti a tiež zmeny v osobe zákonnej sudkyne značne prispeli k predĺženiu konania.

Žiadame upustiť od ústneho pojednania sťažnosti, pretože od tohto pojednania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.“

2.2 Právna zástupkyňa sťažovateľky vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu uviedla:

„... súhlasíme aby Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania o prijatom návrhu ak dospeje k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či označeným postupom okresného súdu bolo, alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

Zo sťažnosti, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 15 C 289/94 (v súčasnosti vedenom pod pôvodnou sp. zn. 15 C 792/94):

- 3. október 1994 – právny predchodca sťažovateľky (Š. T. - žalobca v 10. rade) a spol. sa žalobou podanou okresnému súdu domáhali, aby bola žalovanému v 1. rade (T. K.) uložená povinnosť odstrániť neoprávnenú stavbu (tenisový areál) z dôvodu, že bola postavená na pozemku, ktorý bol vyvlastnený právnej predchodkyňi sťažovateľa a spol., ktorá v čase

vydania vyvlastňovacieho rozhodnutia už nežila, a so žijúcimi žalobcami tiež nikto vo vyvlastňovacom konaní nejednal,

- 4. apríl 1995 – okresný súd vyzval právneho predchodcu sťažovateľky a spol., aby zaplatili súdny poplatok za žalobu, a žalovaného v 1. rade vyzval, aby sa vyjadril k žalobe,

- 25. apríl 1995 – žalovaný v 1. rade sa vyjadril k žalobe,

- 2. máj 1995 – právny predchodca sťažovateľky a spol. zaplatili súdny poplatok,

- 14. február 1997 – právny predchodca sťažovateľky a spol. žiadali, aby okresný súd pripustil rozšírenie okruhu účastníkov konania na strane žalovaných o Mesto K. (ďalej len „žalovaný v 2. rade“),

- 19. február 1997 – okresný súd vyzval právneho zástupcu právneho predchodcu sťažovateľky a spol., aby sa vyjadril k stanovisku žalovaného v 1. rade z 25. apríla 1995, a súčasne zaslal podanie právneho predchodcu sťažovateľky a spol. zo 14. februára 1997 na vyjadrenie žalovanému v 1. rade a v 2. rade,

- 27. júl 2000 – okresný súd uznesením pripustil rozšírenie okruhu účastníkov na strane žalovaných o žalovaného v 2. rade a súčasne nariadil vo veci pojednávanie na 27. september 2000 (podanie adresované právnenému predchodcovi sťažovateľky bolo vrátené okresnému súdu 30. augusta 2000 s poznámkou „*adresát nezastihnutý*“, tiež sa vrátila aj ďalšie zásielka 12. septembra 2000),

- 1. august 2000 - okresný súd si od Okresného úradu K., odboru katastrálneho (ďalej len „katastrálny úrad“) vyžiadal list vlastníctva k spornému pozemku,

- 18. september 2000 – okresnému súdu bolo okresným úradom oznámené, že žiadaný list vlastníctva bol zrušený a nehnuteľnosť nadobudol do vlastníctva žalovaný v 2. rade,

- 25. september 2000 – žalovaný v 2. rade sa vyjadril k žalobe,

- 27. september 2000 – po oznámení, že žalobcovia v 3., 10. (právny predchodca sťažovateľky), 14. a 20. rade zomreli, a po vypočutí prítomných účastníkov konania bolo pojednávanie odročené na neurčito z dôvodu upresnenia okruhu žalobcov podľa aktuálneho stavu s preukázaním právneho nástupníctva po zomrelých žalobcoch a z dôvodu pripojenia súvisiacich dedičských spisov a vyžiadania aktuálneho listu vlastníctva týkajúceho sa sporného pozemku,

- 28. september 2000 – okresný súd žiadal od katastrálneho úradu list vlastníctva k spornej nehnuteľnosti,

- 11. október 2000 – okresnému súdu bol doručený vyžiadaný list vlastníctva,
- 12. október 2000 – právny zástupca žalobcov oznámil okresnému súdu okruh dedičov po zomrelých žalobcoch v 3., 14. a 20. rade,
- 25. január 2002 – okresný súd vyžiadal z dedičskej kancelárie dedičský spis po právnej predchodkyni žalobcov, ktorej bol sporný pozemok vyvlastnený, a podanie žalobcov z 12. októbra 2000 zaslané žalovaným v 1. a 2. rade,
- 31. január 2002 – okresný súd zistil, že dedičské konanie po žalobcovi v 14. rade nie je ešte ukončené,
- 1. február 2002 – okresný súd vyzval právneho zástupcu žalobcov, aby predložil splnomocnenie na zastupovanie právnych nástupcov po zomrelých žalobcoch,
- 7. február 2002 – okresný súd zistil, že dedičské konanie po právnom predchodcovi sťažovateľky - žalobcovi v 10. rade - nie je ešte ukončené,
- 18. február 2002 – žalovaný v 2. rade sa vyjadril k sporu,
- 27. február 2002 – právny zástupca žalobcov predložil splnomocnenia na zastupovanie dedičov po zomrelých žalobcoch v 14. a 20. rade s tým, že súčasne žiadal prerušiť konanie do skončenia dedičského konania po zomrelom právnom predchodcovi sťažovateľky - žalobcovi v 10. rade,
- 11. marec 2002 – žalovaný v 2. rade doplnil svoje vyjadrenie k žalobe,
- 27. jún 2003 – okresný súd žiadal od katastrálneho úradu vyvlastňovací spis týkajúci sa vyvlastnenia sporného pozemku,
- 7. august 2003 – okresný súd nariadil pojednávanie na 16. október 2003 (sťažovateľka prevzala predvolanie 19. septembra 2003) a súčasne si v dedičskej kancelárii overil okruh dedičov po zomrelých žalobcoch v 3., 10. (právny predchodca sťažovateľky), 14. a 20. rade,
- 22. september 2003 – okresný súd prostredníctvom Centrálnej evidencie obyvateľov zisťoval miesto pobytu žalobkyne v 8. rade (L. P.), ktorej sa nepodarilo doručiť predvolanie na pojednávanie,
- 8. október 2003 – právny zástupca žalobcov oznámil okresnému súdu, že zomrel jeden z dedičov po zomrelom žalobcovi v 14. rade, a predložil notárom potvrdený zoznam jeho dedičov,
- 14. október 2003 – žalovaný v 1. rade sa vyjadril k sporu,

- 16. október 2003 – po zistení, že zomreli žalobkyne v 1. a 23. rade a po vypočutí prítomných účastníkov konania (sťažovateľka prítomná) bolo pojednávanie odročené na neurčito z dôvodu pripojenia dedičských spisov po zomrelých žalobkyniach v 1. a 23. rade, ako aj predvolania a vypočutia do tej doby nevypočutých žalobcov,
- 28. október 2003 – okresný súd zistil spisovú značku dedičského konania po zomrelej žalobkyni v 1. rade s tým, že dedičský spis sa nachádzal u súdneho komisára, a súčasne zisťoval spisovú značku dedičského konania po zomrelej žalobkyni v 23. rade,
- 30. október 2003 – Okresný súd Košice II vrátil okresnému súdu nevybavenú žiadosť o oznámenie spisovej značky dedičského konania po žalobkyni v 23. rade, s tým, že na účely lustrácie treba uviesť dátum jej úmrtia,
- 26. november 2003 – okresný súd žiadal od Centrálného registra obyvateľov Slovenskej republiky oznámiť dátum úmrtia žalobkyne v 23. rade, súčasne bolo okresnému súdu doručené podanie právneho zástupcu žalobcov, ktorým upresnil okruh dedičov po žalobkyni v 1. rade s tým, že sa mu nepodarilo zistiť dedičov po žalobkyni v 23. rade; zároveň oznámil okresnému súdu, že žalobcovia žiadajú namiesto odstránenia neoprávnenej stavby zriadenie vecného bremena k spornej nehnuteľnosti v prospech žalovaných za náhradu pre žalobcov; tiež bolo okresnému súdu predložené osvedčenie o dedičstve po právnom predchodcovi sťažovateľky, ako aj opravné uznesenie k tomuto osvedčeniu,
- 8. december 2003 – okresnému súdu bol oznámený dátum úmrtia žalobkyne v 23. rade,
- 11. február 2004 – okresný súd pripojil k spisu dedičský spis po žalobkyni v 23. rade,
- 20. február 2004 – okresný súd zistil, že dedičské konanie po žalobkyni v 1. rade ešte nebolo skončené,
- 27. apríl 2004 – právny zástupca žalobcov predložil okresnému súdu vyjadrenie k otázke uplatnenia si reštitučných nárokov žalobcami k spornému pozemku a súčasne žiadal rozšírenie okruhu účastníkov na strane žalovaných o spoločnosť T. K., s. r. o. (ďalej len „žalovaný v 3. rade“),
- 5. máj 2004 – právny zástupca žalobcov zaslal okresnému súdu kópiu žaloby, aby mohla byť doručená žalovanému v 3. rade, ktorého pristúpenie na strane žalovaných žiadali,
- 17. máj 2004 – právny zástupca žalobcov sa vyjadril k sporu,
- 31. máj 2004 – okresný súd vyzval právneho zástupcu žalobcov, aby vzhľadom na úmrtie viacerých žalobcov zaktualizoval zoznam žalobcov vrátane právnych nástupcov po

zomrelých žalobcoch a aby oznámil, či zastupuje aj všetkých týchto právnych nástupcov; súčasne okresný súd žiadal katastrálny úrad, aby mu poskytol informáciu, na základe akých právnych skutočností nadobudol žalovaný v 1. rade vlastnícke právo k spornému pozemku,

- 28. jún 2004 – právny zástupca žalobcov zaslal okresnému súdu zoznam aktuálnych žalobcov s vyznačením tých, ktorých právne zastupoval, pričom sťažovateľka figurovala v zozname ako žalobkyňa v 14. rade a nebola právne zastúpená,
- 28. júl 2004 – okresný súd uznesením pripustil rozšírenie okruhu účastníkov na strane žalovaných o žalovaného v 3. rade,
- 3. august 2004 – katastrálny úrad reagoval na výzvu okresného súdu,
- 16. august 2004 – právny zástupca žalobcov predložil splnomocnenia udelené mu na zastupovanie dedičmi po zomrelej žalobkyni v 23. rade a tiež splnomocnenie od sťažovateľky,
- 11. november 2004 – okresný súd uznesením č. k. 15 C 289/94-150 spojil na ďalšie konanie vedené pod sp. zn. 15 C 792/94 (spolu 10 konaní), ktoré sa ďalej viedli pod sp. zn. 15 C 289/94, a súčasne týmto uznesením ustanovil súdneho znalca z odboru geodézie a kartografie (Ing. H.) na vypracovanie znaleckého posudku (identifikácia parciel),
- 23. november 2004 – okresný súd vyzval Katastrálny úrad K., Správu katastra K. (ďalej tiež len „katastrálny úrad“), aby oznámil, či mu bolo zaslané právoplatné rozhodnutie Obvodného národného výboru K. č. 5882/83/84-GO z 20. februára 1984,
- 7. december 2004 – katastrálny úrad oznámil okresnému súdu, že právoplatné rozhodnutie Obvodného národného výboru K. č. 5882/83/84-GO z 20. februára 1984 bolo zaevidované do katastra nehnuteľností 27. mája 1985,
- 5. apríl 2005 – bol vydaný pokyn zákonnej sudkyne okresného súdu zaslať všetkých 10 spisov súdnemu znalcovi na vypracovanie znaleckého posudku,
- 7. apríl 2005 – okresný súd telefonicky vyzval súdneho znalca, aby sa dostavil a prevzal si súdne spisy,
- 11. apríl 2005 – súdny znalec (Ing. H.) osobne na okresnom súde prevzal spis sp. zn. 15 C 289/94 (spolu s 10 pripojenými spismi) na účely vypracovania znaleckého posudku,
- 4. júl 2005 – okresný súd po telefonickej dohode predĺžil súdnemu znalcovi lehotu na vypracovanie znaleckého posudku do „konca septembra 2005“,

- 7. júl 2005 – súdny znalec žiadal o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku do „septembra 2005“,
- 22. júl 2005 – okresný súd uznesením pripojil ku konaniu vedenému pod sp. zn. 15 C 289/94 ďalšie štyri konania a súčasne predĺžil súdnemu znalcovi lehotu na vypracovanie znaleckého posudku do 30. septembra 2005,
- 27. september 2005 – súdny znalec osobne na okresnom súde prevzal spisy ďalších štyroch konaní (pripojených 22. júla 2005) na účely vypracovania znaleckého posudku,
- 25. október 2005 – okresný súd predĺžil súdnemu znalcovi lehotu na vypracovanie znaleckého posudku o 60 dní,
- 2. január 2006 – súdny znalec predložil okresnému súdu znalecký posudok,
- 3. január 2006 – okresný súd zaslal znalecký posudok na vyjadrenie účastníkom konania,
- 7. február 2006 – právny zástupca sťažovateľky a spol. sa vyjadril k znaleckému posudku,
- 25. máj 2006 – okresný súd uznesením nariadil znalecké dokazovanie súdnej znalkyni z odboru oceňovania nehnuteľností (Ing. L.), ktorá mala do 40 dní vypracovať znalecký posudok ocenenia „*vecného bremena*“, ktoré v spojenom konaní žalobcovia žiadajú zriadiť k jednotlivým častiam nehnuteľnosti (uznesenie nadobudlo právoplatnosť 27. júla 2006),
- 18. august 2006 – okresný súd vyzval súdnu znalkyňu, aby sa dostavila na okresný súd prevziať súdne spisy pre potreby spracovania znaleckého posudku,
- 7. september 2006 – súdna znalkyňa si osobne na okresnom súde prevzala „*spisový materiál*“,
- 9. október 2006 – súdna znalkyňa predložila okresnému súdu vypracovaný znalecký posudok,
- 10. október 2006 – okresný súd zaslal znalecký posudok na vyjadrenie účastníkom konania,
- 15. november 2006 – žalovaný v 1. rade sa vyjadril k znaleckému posudku,
- 17. apríl 2007 – okresný súd nariadil pojednávanie na 3. máj 2007,
- 30. apríl 2007 – právny zástupca sťažovateľky a spol. sa vyjadril k sporu s tým, že upresnil podiely jednotlivých žalobcov na spornej nehnuteľnosti,
- 3. máj 2007 – po vypočutí právnych zástupcov účastníkov konania bolo pojednávanie bez uvedenia dôvodu odročené na neurčito,
- 3. júl 2007 – žalovaný v 2. rade sa vyjadril k sporu,

- 22. október 2007 – okresný súd uložil súdnemu znalcovi (Ing. H.) vypracovať dodatok k ním predloženému znaleckému posudku,
- 22. november 2007 – okresnému súdu bol doručený vyžiadaný dodatok k znaleckému posudku,
- 28. november 2007 – okresný súd zrušil termín pojednávania nariadený na 30. november 2007 a nový termín nariadil na 18. január 2008 (v spise sa nenachádza záznam, kedy bolo nariadené pojednávanie na 30. november 2007, ani predvolania naň, pozn.),
- 9. január 2008 – okresný súd zrušil termín pojednávania nariadený na 18. január 2008 z dôvodu pracovných povinností zákonnej sudkyne a nový termín pod pôvodnou spisovou značkou nariadil na 25. január 2008,
- 25. január 2008 – po vypočutí právnych zástupcov účastníkov bolo pojednávanie odročené na 29. február 2008 z dôvodu doplnenia dokazovania (právny zástupca sťažovateľky a spol. mal aktualizovať žalobný petit vo vzťahu ku každému žalobcovi s presným vyčíslením jeho podielu; žalovaní sa mali k takto upravenému žalobnému petitu vyjadriť; mali byť pripojené súvisiace spisy a mala byť predvolaná súdna znalkyňa),
- 1. február 2008 – právny zástupca sťažovateľky a spol. upravil žalobný petit tak, že špecifikoval nároky jednotlivých žalobcov (vrátane sťažovateľky),
- 29. február 2008 – na pojednávaní okresný súd oznámil účastníkom, že je im k dispozícii na nahliadnutie spis sp. zn. 15 C 527/02, a pojednávanie odročil na neurčito s tým, že ďalšie pojednávanie bude nariadené, až keď Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozhodne o námietke zaujatosti v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 289/94, ktorú podal žalovaný v 2. rade,
- 11. apríl 2008 – okresný súd nariadil pod sp. zn. 15 C 289/94 (spojené konanie) pojednávanie na 16. máj 2008 po tom, ako krajský súd uznesením sp. zn. 6 NcC 15/08 z 28. marca 2008 rozhodol, že zákonná sudkyňa JUDr. B. nie je vylúčená z prerokovania a rozhodnutia veci vedenej pod sp. zn. 15 C 289/94,
- 16. máj 2008 – na pojednávaní okresný súd uznesením vylúčil veci spojené na spoločné konanie na samostatné konania,
- 12. jún 2008 – okresný súd nariadil pod pôvodnou spisovou značkou pojednávanie na 10. júl 2008,

- 18. jún 2008 – právny zástupca žalovaného v 1. rade ospravedlnil svoju neprítomnosť na nariadenom pojednávaní a súčasne žiadal jeho odročenie,
- 26. jún 2008 – okresný súd zrušil nariadený termín pojednávania a nové pojednávanie nariadil na 7. august 2008,
- 7. august 2008 – okresný súd vyhlásil na pojednávaní rozsudok,
- 8. september 2008 – zákonný sudca žiadal predsedu okresného súdu o predĺženie lehoty na vypracovanie rozsudku, ktorá mu bola predĺžená do 7. októbra 2008,
- 20. október 2008 – sťažovateľka a spol. podali odvolanie proti zamietajúcim výrokom rozsudku,
- 27. október 2008 – žalovaný v 3. rade sa odvolal proti rozsudku,
- 28. október 2008 – žalovaný v 2. rade sa odvolal proti rozsudku,
- 29. október 2008 – okresný súd zaslal vzájomné odvolania účastníkom na vyjadrenie a vyzval ich, aby zaplatili súdny poplatok,
- 10. november 2008 – právny zástupca žalovaného v 3. rade sa vyjadril k odvolaniu protistrany,
- 24. november 2008 – okresný súd uznesením opravil chyby v písaní v rozsudku a 2. decembra 2008 toto uznesenie doručoval účastníkom konania.

Podľa zistenia ústavného súdu, okresný súd v najbližších dňoch zašle spis odvolaciemu súdu.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak

porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (m. m. I. ÚS 24/03, IV. ÚS 232/03). Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 289/94 (v súčasnosti vedenom pod pôvodnou sp. zn. 15 C 792/94) o žalobe právneho predchodcu sťažovateľky a spol., ktorou sa domáhali odstránenia neoprávnenej stavby, resp. alternatívne o zriadenie vecného bremena, došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého

prípade najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na predmet konania, ktorým je rozhodovanie o návrhu na odstránenie neoprávnenej stavby, resp. alternatívne zriadenie vecného bremena za náhradu (vzhľadom na existujúcu právnu úpravu a skutočnosť, že ide o súčasť štandardnej rozhodovacej agendy okresných súdov) nepovažuje toto konanie za právne náročné. Právnu náročnosť konania nenamietal vo svojom vyjadrení ani okresný súd.

Pri hodnotení faktickej zložitosti veci ústavný súd čiastočne akceptoval stanovisko okresného súdu kvalifikujúce posudzovaný spor ako „*skutkovo náročný*“, a to najmä vzhľadom na nutnosť nariadenia znaleckého dokazovania znalcami z rôznych odborov, ako aj ustáleniu okruhu účastníkov konania, zisťovanie ktorých ovplyvnilo síce doterajšiu dĺžku konania, avšak nejde o okolnosti ospravedlňujúce stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádzala viac ako 13 rokov a 10 mesiacov.

2. Správanie sťažovateľky ako účastníčky konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

V súvislosti s hodnotením uvedeného kritéria ústavný súd konštatuje, že v prípade sťažovateľky došlo k procesno-právneému nástupníctvu (sukcesii), teda k zmene pôvodného účastníka konania na strane žalobcu (pôvodne žalobca v 10. rade), a to na základe univerzálnej sukcesie (dedenie). Keďže pri zmene účastníkov nedochádza k vzniku nového procesno-právneho vzťahu, ale k procesno-právneému nástupníctvu do už existujúceho procesno-právneho vzťahu (m. m. I. ÚS 52/01), ústavný súd nemal pochybnosť o tom, že

sťažovateľka môže uplatňovať právo na konanie bez zbytočných prietáhov aj pre štádium konania, ktoré tejto zmene predchádzalo.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a v tejto súvislosti zistil, že v kontexte celkovej dĺžky skúmaného konania bol postup okresného súdu vo väčšej miere poznačený zbytočnými prietahmi. Po podaní žaloby 3. októbra 1994 okresný súd vykonal prvý procesný úkon až po šiestich mesiacoch 4. apríla 1995, keď právneho predchodcu sťažovateľky a spol. vyzval na zaplatenie súdneho poplatku za žalobu, pričom po zaplatení súdneho poplatku 2. mája 1995 okresný súd vykonal ďalší meritórny procesný úkon až po viac ako roku a deviatich mesiacoch 19. februára 1997, keď vyzval právneho zástupcu právneho predchodcu sťažovateľa a spol., aby sa vyjadril k stanovisku žalovaného v 1. rade. Po vykonaní tohto procesného úkonu bol okresný súd vo veci opäť činný až po viac ako troch rokoch a piatich mesiacoch, keď uznesením z 27. júla 2000 rozhodol o pristúpení žalovaného v 2. rade. Ďalšie obdobie nečinnosti ústavný súd zistil v období od 27. februára 2002 do 27. júna 2003, t. j. viac ako jeden rok a takmer štyri mesiace. Napokon okresný súd nariadil znalecké dokazovanie vo veci 11. novembra 2004, t. j. po viac ako desiatich rokoch od začiatku konania. Okresný súd od 30. novembra 2004, keď nadobudlo právoplatnosť uznesenie z 11. novembra 2004 o nariadení znaleckého dokazovania, zabezpečil odovzdanie spisov súdnemu znalcovi po viac ako štyroch mesiacoch (7. apríl 2005). Ústavný súd zistil obdobie nečinnosti v trvaní viac ako šesť mesiacov aj v čase od 10. októbra 2006, keď okresný súd zaslal znalecký posudok na vyjadrenie účastníkom konania, do 17. apríla 2007, keď okresný súd nariadil vo veci pojednávanie. Rovnako bol okresný súd nečinný viac ako päť mesiacov v čase od 3. mája 2007, keď sa konalo pojednávanie, ktoré bol bez uvedenia dôvodu odročené na neurčito, do 22. októbra 2007, keď okresný súd uložil znalcovi vypracovať dodatok k znaleckému posudku.

Ústavný súd zistil, že z celkovej dĺžky konania trvajúceho viac ako 13 rokov a 10 mesiacov bol okresný súd nečinný viac ako osem rokov a štyri mesiace.

Argumentáciu okresného súdu spočívajúcu v poukázaní na nutnosť zisťovania výsledkov dedičských konaní z dôvodu úmrtí niekoľkých žalobcov a na potrebu nariadenia

znaleckého dokazovania, ako aj zmenu zákonnej sudkyne, ktoré mali prispieť k celkovej dĺžke konania, ústavný súd neakceptoval. Uvedené skutočnosti jednotlivo ani vo vzájomnej spojitosti nemôžu odôvodňovať celkovú dĺžku posudzovaného súdneho konania.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 52/99, III. ÚS 17/02) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (napr. I. ÚS 88/05).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 289/94 (v súčasnosti vedenom pod pôvodnou sp. zn. 15 C 792/94) došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

4. Vzhľadom na to, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 792/94 už meritórne rozhodol rozsudkom zo 7. augusta 2008, ústavný súd dospel k záveru, že právna neistota sťažovateľky bola týmto postupom okresného súdu odstránená, a preto nepovažoval za potrebné prikázať okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov [§ 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde].

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka sa domáhala priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 100 000 Sk.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nie je pre s'ťažovateľku dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať s'ťažovateľke aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu, najmä vzhľadom na dlhodobú nečinnosť okresného súdu, ako aj vzhľadom na to, že v predmetnom konaní už ústavný súd opakovane vyslovil porušenie práv účastníkov konania okresným súdom na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, považuje za primerané v s'ťažovateľkou požadovanej sume 100 000 Sk, t. j. 3 320 €, tak ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto rozhodnutia.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil (v danom prípade okresný súd), je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľke do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu ústavného súdu.

6. Ústavný súd priznal s'ťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu jej právneho zastúpenia advokátkou, ktorá si uplatnila nárok na ich náhradu.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia s'ťažovateľky ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2008 je 3 176 Sk a hodnota režijného paušálu je 191 Sk.

S poukazom na výsledok konania priznal ústavný súd s'ťažovateľke nárok na úhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2008, ktoré účinne prispeli k prerokovaniu veci (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie s'ťažnosti ústavnému súdu),

v sume 6 734 Sk, t. j. 223,53 €, vrátane režijného paušálu, tak ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. januára 2009